

בטאון שבועי קול אמונים

פרשת תז"מ תשפ"ג
ג'ליון כ"ד

פנינים יקרים אמרות טהורות והדרכות ישרות שנשמעו מפי מזן רבינו ראש הישיבה שליט"א

פרשת שמיני רעוא דרעיון תשפ"ג
חג הפסח תשפ"ג

בשאלות מן רבינו ראש הישיבה שליט"א

פרשת שמיני רעוא דרעיון

רכי הנהגות אצל הצדיקים - לפי שורש נשמתם

ויקחו נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אשר וישימו עליה קטרת וגו' ותצא אש מלפני ד' ותאכל אותם וגו', ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ד' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן (י' א-א). בענין הלוי יש לדקדק טובא; א. איתא בגמרא (סנהדרין דף נב.) וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך, ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן, וכל ישראל אחריהן, אמר לו נדב לאביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור, אמר להן הקדוש ברוך הוא הנראה מי קונב את מי ע"כ, ובוודאי שאין הכונה כפשוטו לומר שנדב ואביהוא יטעו אחר כבוד ושררה, שהרי הקב"ה בחר אותם כקדושים ליקדש בהם, וגדלה קדושתם עד שאמר משה לאהרן עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (רש"י שם ד"ה הוא אשר), ב. עוד יש להבין מדוע נענשו דווקא בעת הקרבת הקטרת. ג. יש להתעמק בענין ה'וידום אהרן' במה ששוק.

נדב ואביהוא היו נגד נצח והוד

ונראה הכונה בזה בהקדם על פי מה שידוע כי משה הוא בבחינת נצח, ואהרן בבחינת הוד, וכתב מהר"ח (לקוטי תורה ויקרא, ביאור ענין חטא נדב ואביהוא) כי נדב היה בבחינת נצח, ואביהוא בבחינת הוד, אלא שהיו משורש אחר (משה ואהרן; נצח והוד דאבא, נדב ואביהוא; נצח והוד דאמא) ועל פי זה ביאר הטעם מה שלקחו אש את הקטרת להקריב, והאריך בזה בדברים עמוקים וידועים ליודעי חן.

כל מנהיג מביא השפעות על פי שורש נשמתו

ולבאר הדברים על פי ערך שכלנו על פי פשוט נראה דהנה ידוע כי לכל מנהיג יש את שורש נשמתו ועל פי דרך זה הוא מנהיג את כלל ישראל, וכמו שאמר הכתוב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, והביאור בזה כתב בחתם סופר (חתם סופר עה"ת פרשת שופטים, תורת משה שם) וז"ל 'ידוע מהא"ר ד"ב שערים יש בשמים למנהיגי י"ב שבטי ישראל שעולה תפלתם שם

כל אחד אל שעריו, והנה כן הורדת ההשפעה ושכל העיוני בחלקי התורה, יש לכל שבט שערו וצנורו להורדת שפעו, ע"ד ותן חלקנו בתורתך, ובגלל כן רצה הקדוש ברוך הוא שיהיו סנהדרי השבט מתוכו ולא משבט אחר דא"כ יצא משפט מעוקל ח"ו, והוא שאמר הכא שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערי"ך דייקא, אשר ד' אלוקיך נותן לך לשבטיך שיש להם י"ב שערים בשמים, הכי נמי יהיה השוטרים והשופטים, ועל ידי זה ושפטו את העם משפט צדק, כל שבט ושבט משופט שלו' עכ"ל.

הנהגת משה ואהרן היה על פי מדת הנצח

והנה נצח והוד הן תריין רעיון דלא מתפרשיין, ואחד משלים את השני כידוע, ובהנהגת משה ואהרן מצינו שאמר הקב"ה למשה ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו וגו', והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים (שמות ד טו-טז), והביאור בזה; ודברת אליו שמת נצח יהיה עיקר ושמת את הדברים בפיו שישים הדברים למדה ההוד וגו', והיה הוא יהיה לך לפה ומדת ההוד יהא משמש את מדת הנצח, ואתה מדת הנצח תהיה לו למדת ההוד לאלהים עיקר, ועל כן חוינו שכל הנהגת משה רבנו הנהגה היתה ביד קשה, וכמו שאמר משה רבנו להקב"ה ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה (שם ה טז), וביארו בספרים (עיי' פרשת דרכים דרש ה) כי הענין בזה היה שעל ידי קושי השעבוד שהיה על כלל ישראל, בזה השלימו את מה שאמר הקב"ה ועבדו וענו אותם ארבע מאות שנה (בראשית טו יג), והיינו שהצלת כלל ישראל מידי מצרים על ידי גואלם משה רבנו היה בדרך ניצוח, על ידי שמצרים עבדו בהם יותר בפרך ולכן נגאלו, עוד מצינו ענין זה בקריעת ים סוף כאשר נגאלו לחירות עולם מידי מצרים, כמו שנאמר (שמות יד יג) כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, וזה היה גם בדרך מלחמה, שבאו המצרים להילחם, ונכנסו אחריהם אל תוך הים ונטבעו, וכן נאמר (שם שם יד) ד' ילחם לכם, ועל פי שורש נשמתם של נדב ואביהוא אשר שניהם באו מכוחו של אהרן שהיה בחינת ההוד, הבינו והשיגו כי הנהגת כלל ישראל צריכה להיות על ידי שיהיה מדת ההוד עיקר ומדת נצח טפל אליו, ומכח הנהגת כלל ישראל במדת הוד יהיה השפעת אור ושמחה לכלל ישראל, וזה היה כוונתם

במה שאמרו אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור, שראו אשר קשה כח הסבל, שיהיו כלל ישראל נגאלים מן הרע על ידי מלחמות וקושי שעבוד, ורצו להנהיג את הדור שיהא בחינת ההוד גובר על בחינת הנצח.

הקרבת הקטרת סמיה דחיא לתלויים במדת הנצח

והנה בחינת הנצח - הוא המדה אשר בו משתמשים לנצח את היצר הרע (עיי' בספה"ק מאור עיניים [בפרשת] ומדת הנצח שמחוייבים אנחנו לנצח את היצר הרע, ובספה"ק קדושת לוי [ליום הכיפורים] וכן במדת 'הנצח', כי עיקר המדה זו לעבוד בה את הבורא, דהיינו להרגיז היצר הטוב על היצר הרע ולנצח אותו), והנה אמר הכתוב (משלי טו ז) ברצות ד' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, ואמרו על פסוק זה במדרש תנחומא (בשלח ג) אמר רבי יהושע בן לוי במי הוא מדבר, ביצר הרע, ע"כ, עוד איתא בגמרא (שבת דף פח: פט.) אמר רבי יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו וכו', מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר וכו', אף מלאך המות מסר לו דבר שנאמר ויתן את הקטרת ויכפר על העם, ואומר ויעמד בין המתים ובין החיים וגו' אי לאו דאמר ליה מי הוה ידע, ע"כ, ונראה כי דייקא משה רבנו שהוא היה בבחינת נצח והיה שלם בניצוח את היצר הרע, הוא אשר זכה מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב כמקרא שכתוב גם אויביו ישלים אתו זה יצר הרע כדאיתא במדרש, וכבר אמרו בגמרא (בבא בתרא דף טז.) הוא יצה"ר הוא מלאך המות, ולכן זכה שאף מלאך המות מסר לו דבר שנאמר ויתן את הקטרת.

ויבאר על פי זה מה שנענשו נדב ואביהוא דייקא בהקרבת הקטרת, דלפי מה שנתבאר לעיל שנדב ואביהוא רצו לעשות את מדת ההוד עיקר ומדת הנצח טפל, לפיכך לא זכו לבחינה זו שהקרבת הקטרת עוצר את המגיפה, לפי שנמסרה ממלאך המוות למשה דייקא שהיה בחינת נצח וזכה שאויביו ישלים אתו (עיי' רש"י במדבר יז יג ד"ה ויעמוד). ואפשר כי זה נרמז במה דאיתא בזה"ק (ח"א סתרי תורה דף קמח:) מהו ויגע בכף ירכו, ליה לא יכיל אבל געג בכף ירכו דאינהו נדב ואביהוא דנפקו מן

ירכו דאהרן, והיינו שמתו מכח שרו של עשיו שהוא היצר הרע. וזה הטעם מה שאמר משה לקרח ועדתו זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו (שם טו ו), ופירש רש"י ו"ל הא לכם תשמיש חביב מכל, היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות וסם המות נתון בתוכו שבו נשרפו נדב ואביהוא וכו', אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתחייבו, מי שיבחר בו יצא חי, וכולכם אובדים, עכ"ל, ועל פי הנ"ל הכונה בזה כי החולקים עם בחינת משה אינם זוכים להגנה על ידי הקטרת מלאך המוות, ורצה לדחותם שייבנו וישכילו בענין, אלא שחטאו בזה, אמנם אהרן שביטל את מדת ההור שבו אל מדת הנצח שהיה אצל משה רבנו, זכה והציל את כלל ישראל על ידי הקרבת הקטרת.

ב' דרכים אצל צדיקים בעת צרה

עוד יש לדעת כי יש ב' בחינות גם בענין קבלת היסורים, והנהגות שונות בצדיקים כל אחד כפי בחינתו ושורש נשמתו, וכמו שמובא בענין זה (ליקוטי יהודה, שמיני) שחתן הרה"ק בעל התפארת שלמה זיע"א (ה"ה הרה"ח רבי ליפמאן מראדומסק ז"ל) אמר להרה"ק מקאצק זיע"א (כשבקש ממנו שיאמר דבר תורה מחותנו) משמיה דחותנו, בדאהרן כשמתו לו שני בניו כתיב וידם אהרן שקבל מיתת בניו בשתיקה, אך דוד המלך היה במדרגה גדולה יותר מאהרן כרתיב (תהלים ל י) למען יזמרך כבוד ולא ידום, והיינו שהיה אומר שירה אפילו בעת שבאו עליו צרות בכ"ז היה ממשיך לזמר להקב"ה ולא ידום.

עובדא של אשתו דרבי מאיר בעת צרה

וכמו וכן כתב החתם סופר בפרשתו, והביא מה דחזו"ן באיוב שאמר בעת צרה ד' נתן וד' לקח יהי שם ד' מבורך (איוב א כא), וכן הביא מה דאיתא בילקוט שמעוני (משלי רמו תתקסד) מעשה היה בר' מאיר שהיה יושב במנחה בשבת ודורש ומתו שני בניו, מה עשתה אמן הגיחה שניהם על המטה ופירשה סדין עליהם, במוצאי שבת בא רבי מאיר מבית המדרש אמר לה היכן שני בני אמרה לו לבית המדרש הלכו, אמרו לה צפיתי בבית המדרש ולא ראיתם, נתנה לו הכוס של הבדלה והבדיל וחזר, ואמר לה היכן שני בני אמרה לו פעמים שהלכו למקום פלוני ועכשו הם באים, הקריבה לפניו לאכול, לאחר שאכל אמרה לו רבי שאלה יש לי לשאול, א"ל אמרי שאלתך, אמר לו רבי קודם היום בא אחד ונתן לי פקדון ועכשו בא ליטול אחזיר לו או לאו, אמר לה בתי מי שיש לו פקדון אינו צריך להחזיר לרבו, אמרה לו חוץ מדעתך לא הייתי מחזרת אותו, מה עשתה תפשה אותו בידו והעלהו לחדר והקריבה אותו למטה, נטלה הסדין מעליהם וראה שניהם מתים מונחים על המטה, התחיל בוכה ואומר בני בני רבי רבי, בני בדרך ארץ ורבי שהיו מאירין עיני בתורתך, באותה שעה אמרה ליה רבי לא כך אמרת לי שאנו צריכין להחזיר פקדון לרבו, כך ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך, א"ר חגיגא בדבר זה נחמתו ונתישבה דעתו, ע"כ. הרי שיש בחינה אחרת מהשתיקה, אלא להיפך שבעת הצרה אזי מכירין בחסדים שהקב"ה עושה עמו.

אהרן חשש שמא יהיה לו טענות

וביאור הענין בב' בחינות אלו ביאר בחתם סופר על פי מה שנאמר אצל

כמו שעשה דוד המלך ע"ה, כשהיה לו איזה צער וצרה שעברה עליו, חיבר קפיטל תהלים על זה, והלביש את צערו ומבוקשתו באותיות קדושים, וכן במעשה דרבא (תענית דף כד:) הובן, ועל ידי זה היה מאיר אותיות המבוקש ונגאלו מאפילתם ונגאל גם כן מצערו ממש, עכ"ל, ולא זו בלבד אלא דחזו"ן כי דוד המלך שהעיד על עצמו (תהלים טו ט) מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי, וכדחזו"ן כאשר בא שמואל למשוח את דוד המלך, בא אל בית ישי, ודוד המלך לא היה שם לפי שלא רצו ליתן לו לאכול עמיהם, וכמו שנאמר (שמואל א, טז יא) ויאמר שמואל אל ישי התמו הנערים, ויאמר עוד שאר הקטן והנה רועה בצאן, ומעת שנוגד היה סובל רדיפות ומלחמות, לא זו בלבד אלא איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק יח) אמר אדם שמחני הב"ה והכניסני לגן עדן וכו', והראני דוד בן ישי שימשלו לעתיד לבא, ולקחתי משנותי שבעים שנה והוספתי על ימיו, שנאמר ימים על ימי מלך תוסיף, ע"כ, הרי לנו דבר נורא, כי דוד המלך מצד עצמו לא היה ראוי לחיות כלל אפילו רגע אחד, וכי יש צרה גדולה כזו שיהיה אדם שאינו ראוי כלל לקיום בזה העולם, וכל רגע מחייו הוא מתנה שהיה נצרך לאחרים, אך דוד המלך מכל זה הוציא ספר תהלים אשר סגולתו גדולה, והוא הספר שאומרים אותו באופן התדיר ביותר מכל שאר ספרי תנ"ך, ואפשר לרמוז גם זה במאמר הכתוב למען יזמרך כלל ישראל את ספר תהלים ולא ידום בכל הדורות.

ונראה לרמוז על פי הנ"ל מה שאנו אומרים בזמננו קה רבון לו יחיה גבר שנין אלפינ לא יעול גבורתך בחושבניא, דהנה גבר הוא תרגומו של אדם, וזהו הכונה לו יחיה גבר - אדם הראשון שנין אלפינ ולא יתן את השבעים שנה לדוד המלך, לא יעול לא יהיה אפשרות להודות לשבח ולספר גבורתך בחושבניא, לפי שהיה נחסר ספר התהילים מאתנו. ויהי רצון שאכן נזכה לקיים מאמר הכתוב למען יזמרך כבוד ולא ידום, אבל מתוך השפעות טובות, וכך יהיה פירוש הכתוב למען יזמרך כבוד ומתוך חסדים נגלים לא יהיה סיבה לידום, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

חייב אדם לראות את עצמו

כל החסד שעשה עמנו, חסדים פרטיים וחסדים כלליים, ובליל קדוש זה יש לנו להתבונן על כל מה שעבר על האדם בכל השנה בפרט, ומאז שנהיה לאיש בכלל, לחשוב על כל החסדים שעשה הקב"ה עמו, ומה שעשה לכל משפחתו, ומתוך כך יצא למצב שיראה את עצמו כבן חורין, ומפיו יצא שירות ותשבחות להודות ולהלל לשבח לפאר לרומם להקב"ה.

והסיבה לזה כמו שאמרנו לפרש במה שאמר דוד המלך לולי תורתך שעשועי שהיה לו את התורה כשעשוע לראות את מה שעברו האבות והשבטים וכן הלאה, אז אברתי בעיני, דהנה אמרו חז"ל (נדרים דף מא.) אין עני אלא בדעת, כי האדם כשנמצא בעת צרה הרבה פעמים חושב כי הנה חרבה וחשכה עליו עולמו ואבדה תקוותו ללא דרך אשר יוכל להיושע ויהיה לו עוד קיום בזה העולם, ועל ידי התורה יש לו חיזוק בזה, וזה שסיים דוד המלך לעולם לא אשכח פיקודך ואזכור כל הכתוב שם מה שעברו והאיך נתקיימו בסוף, וכל זאת כי

איוב אחר שברך את הקב"ה ואמר (איוב א כא) ד' נתן וד' לקח יהי שם ד' מבורך, נאמר (שם שם כב) בכל זאת לא חטא איוב ולא נתן תפלה לאלוקים, הרי שיש לחשוש שמא בעת ההודאה יחטא ויתן תפלה לאלוקים, ובהו ביאר סיבת שתיקתו של אהרן הכהן, וז"ל אך אהרן כששמע ממרע"ה בקרובי אקדש והם היו גדולים ממני וממך היה לו להודות להי"ת שזיכהו בבנים כאלו, ומ"מ וידום אהרן ולא הודה לד' כי חשש פן יתעורר על הלקיחה ולא יעצור כח כאיוב עכ"ל. ומה שרוד המלך אמר שירות ותשבחות יובן הדבר ביתר שאת על פי מה שביאר אאזמור"ר זיע"א במה שאמר דוד המלך הראני ד' חסדיך שהיה כוונתו שאכן יודע בידעיה ברורה שהוא חסד, אלא שבקש כי יראה לו הקב"ה את החסד, שיראנו בעולם הזה בעיניים גשמיות, והיינו שרוד המלך ידע שהוא חסד ולכן אמר שירות ותשבחות.

יש להודות אחר שנהלץ מהצרה

אך נראה כי העצה היעוצה לכל אחד שאף אם בשעת הצרה אינו במדרגה שיכול להודות להקב"ה על החסדים שעשה עמו, מכל מקום אחר תקופה כאשר הצילו הקב"ה והוציאו מן המיצר אל המרחב, יתבונן באיזה מצב היה בעת הצרה, יחשוב את ההתמודדות שהיה לו בימים ההם, ויזכור את המחשבות שעברו בראשו בימים ההם, ולאחריו מיד יראה את המצב הטוב שנמצא שם כעת ויודה וישבח להקב"ה שהביאו עד הלום.

ספר תהלים -

חשיבות ההודאה מתוך צרה

ומן החשיבות שיש להודאה שירות ותשבחות שמודה להקב"ה בעת צרה, יש לציין למה שכתב בספה"ק דגל מחנה אפרים (בהו עה"פ ובכל ארץ אחזתכם) וז"ל ויש בזה עוד סוד עמוק מי ימצאנו, כשיש לאדם חס ושלום איזה צער וצרה, ומלביש צערו או מבוקשתו באותיות הקדושים,

בליד הסדר הזמן להודות על כל הנסים

ונראה כי בעל ההגדה בא להורות לנו דכיון שבכל דור ודור עומדים עלינו לבלותינו והקב"ה מצילנו מידם, יש לנו להודות ולהלל בליד זה על

השייכות של תשעה באב
לפני הסדר

ונראה כי נרמז גם במה שכתב הרמ"א (סי' תעו ס"ב) נוהגים בקצת מקומות לאכול בסעודה ביצים, זכר לאבלות, ונראה לי הטעם משום שליל תשעה באב נקבע בליל פסח, וידוע המנהג שנהגו בתשעה באב לקונן ולהתאבל על שאר הצרות, ונתקן לומר ביום זה קינות על עשרה הרוגי מלכות ועל שאר צרות שהיו בקורות הימים של עם בני ישראל, וכן מפורש ברש"י (דברי הימים ב, לה כה, ד"ה ויתנם לחק) וז"ל כשמזדמן להם שום צער ובכיה, שהם מקוננים ובוכים על המאורע, הם מזכירים זה הצער עמו, דוגמא בתשעה באב שמזכירים קינות על ההרוגים בגזירות שאירעו בימינו, עכ"ל, ועל פי הנ"ל שגם בליל הסדר נתקן להודות על שאר החסדים מובן שפיר השייכות ביניהם, ויהי רצון שנדע באמת את המעשה אשר נעשה, איך להודות ולשבח את הקב"ה על רוב ניסים שהפליא לעשות עמנו.

טועה וסובר כי על הניסים שבדור הזה אין כאן המקום להודות, והזמן הוקדש רק על הניסים שהיו לכלל ישראל מתחילה עד יציאת מצרים.

אמנם סברא זו מובנת דוקא אילו היה מתחיל בעל ההגדה את התלואות שהיה לישראל מאז היתה לגוי בימי אברהם ויצחק, לכן בא התחיל בעל ההגדה דייקא מארמי אבד אבי, שאינו תחילת היסורים של כלל ישראל, ובכך יהיה מוכרח כי בליל הסדר אין ההודאה על הניסים שנעשו לכלל ישראל מתחילת כלל ישראל עד יציאת מצרים ולא לאחריו, אלא יבין וישכיל כי מה שאנו קורין ארמי אבד אבי, הוא מפני כי זה הזמן מיועד להודות גם על שאר הניסים שהיו לכלל ישראל, דאם כמחשבתו הראשונה היו צריכים לחשב כל החסדים שהיה לאברהם אבינו וליצחק אבינו, ומתוך כך ילמד האדם וידע שעל הניסים שהיה לאחר יציאת מצרים אנו חייבים להודות, ועליו להודות בליל קדוש זה על החסד שעשה עמו הקב"ה בכל דור ודור דייקא, וזה הטעם שאמר בעל ההגדה והקב"ה מצילנו מידם, לשון הווה, שעתה בדור הזה דייקא הקב"ה מצילנו.

בם חייטנו על יד זה יש לי חיות בעת צרה. וכן אנו כאשר נספר לצאצאינו את מה שעברנו ובי"ה הראנו הקב"ה רוב חסדיו בזה יתחזקו באמונה בעת אשר ח"ו יקלעו לעת צרה.

והנה אפשר שיעלה על דעת האדם, שמה שאנו משבחים להקב"ה אף על הניסים שהיה עם לבן הארמי, הוא כי ההודאה בלילה זה הוא על הניסים שהיה לכלל ישראל - שבכל דור ודור מאז היתה לישראל לגוי, עד דור יציאת מצרים, היו עומדים עלינו לכלותינו, ועל כל הניסים האלה אנו מודים ביום זה, ומה שהוא בעצמו משבח על זה אינו אלא לפי שמקיים בעצמו חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, ולפיכך שהרי הוא רואה את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, אנחנו חייבים להודות להלל לשבח וכו' למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הניסים וכו', אך אילו אינו עומד עתה בס"ו ניסן אשר בו מחוייב לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, הרי הוא מדמה נפשו שאינו בן חורין ח"ו, חושב בדעתו כי צרות רבות סובבים אותו, ומטעה את עצמו שנעשה שוב עבד, כיון שעל פי סברתו

דברי התעוררות לפני אמירת ההלל

והנה שמעתי מיהודי אחד, שהיה אצל הרה"ק מריבניץ זיע"א, ובא אחד להזכיר עצמו לישועה, ענה לו הרה"ק מריבניץ זיע"א שילך אל המים (- למקוה) וישבנו דבר, יהודי הלז היה בחדר, והביט אחרי מעשי הרה"ק מריבניץ, וראה שבאמצע מתיישב ומודה להקב"ה על כל החסדים שעשה עמו, והתחיל לפרט מן החסדים, אשר ב"ה עשה עמו חסד זה, תהילות לקל שגמל לו טובה זו, וכן הלאה, אחר שסיים אמר 'הקב"ה'; יש לי כל כך הרבה דברים להודות לך על כל החסד שעשית עמדי, אנא ממך גמול נא חסד ליהודי לזה שבקש ישועה, ובכך אוכל להודות לך גם על החסד של היהודי ההוא, ואכן אותו יהודי נושע במה שנצטרך, ע"כ המעשה היה, ובכך אנו צריכים לראות שכמו שהקב"ה היה חפץ בשירי ושבח שהיה מודה לו הרה"ק מריבניץ, ולכן מהרה חש גאולת אותו האדם, והרה"ק מריבניץ אמר לפניו שירות ותשבחות, ועשה נח"ר ליוצרו, כמו כן אנו נאמר את ההלל באופן שהקב"ה יחפוץ מתי יבוא לידי שוב הלל כזה, וממילא יחיש עת פדיון, ויתן ישועה כבר באמצע השנה, ובכך לא ימתין עד הפסח הבעל"ט לשמוע הלל שנודה לך שוב, אלא כבר באמצע השנה בעת הישועה שיבוא במהרה, נודה לפני שיר חדש הלל.

לבאר במה שאומרים (ומר קה רבון); למקדש תוב ולקדש קודשין אתר דו ביה יחדון רוחין ונפשין, ויזמרון לך שירין ורחשין, וכן אומרים (ומר צור משלו אכלנו); יבנה המקדש, עיר ציון תמלא, ושם נשיר שיר חדש, ועל פי הסברא היה לנו לומר שנקריב שם את הקרבנות, אלא נראה כי באים לומר להקב"ה שאל יחשוש שכאשר יבנה בית המקדש, ונצטרך להצטופף בסעודות שבת בבית אחד עם הרבה אנשים, לא נשיר אליו שירות ותשבחות, אלא אתר דו ביה יחדון רוחין ונפשין אף שיגיעו לשם הרבה אנשים, ויזמרון לך שירין ורחשין, נשיר את שיר ד' אל אדמת ארץ ישראל. וכן אנו מגלים דעתנו אף שיהיה מצב שעיר ציון תמלא בכל האנשים מכל קצווי תבל, מכל מקום ושם נשיר שיר חדש, נמשיך לשיר ביתר שאת וביתר עוז (ולכן אנו אומרים אותו בשבת; לפי דאיתא בזה"ק שהקב"ה מביט מלמעלה, ואורה את עבודת בני ישראל בעת סעודת שבת, והיה מקום לחשוש שמא כאשר יבנה בית המקדש יהיו בני ישראל טרודים בהקרבנות הקרבנות כהנים בעבודתם לזים בדוכנם וישראל במעמדם, ולא יזמרו זמירות לקל חי, כאשר בהיותם בגלות, לכן אנו אומרים ויזמרון לך שירין ורחשין וכן אנו מבטיחים ושם נשיר שיר חדש ויחיש לגאלנו במהרה בימינו).

הנה אנו הולכים להודות את הקב"ה על כל הניסים שעשה עמנו, וענין אמירת ההלל בזמן הזה צריכה להיות ביתר שאת וביתר עוז, על פי מה דאיתא בגמרא (פסחים דף פה:): אמר רב משום רבי חייא כזיתא פסחא והלילא פקע איגרא, וביאור דברי הגמרא כזיתא פסחא שמשום שהיו חבורות גדולות לא היה מגיע לכל אחד כי אם כזית מן הפסח, והלילא פקע איגרא מפני הצפיפות שהיו מצטופפים בבית, אזי בעת אמירת הלל עלו על הגג, והיה דומה כאילו הגגים מתבקעים.

נמצא שבזמן הזה אשר לאבוננו שמים ערינו ואין לנו את הקרבן פסח, ויש לנו מקום ברווח להודות ולהלל בהרחבת הדעת, מוטל עלנו לעשותו בתכלית השלימות כרצון הקב"ה, ויהא הפירוש להלילא פקע איגרא שהגג תתבקע מקול ההתלהבות שנאמר עכשיו את ההלל.

ואין לחשוש שמפני שחפץ הקב"ה באמירת הלל בהתלהבות, ח"ו יתעכב הגאולה - כענין שאמרו הצדיקים ש"עבודת הרה"ק מביא ריטוש זיע"א מעכב את ביאת המשיח, לפי שיש להקב"ה נחת רוח בגלות הלזה מעבודה קדושה זו, לכן אנו מגלים דעתנו שבע"ה כאשר יבנה בית המקדש, נשיר באותו הרחבת הדעת ואף יותר מכן, וכמו שיש

בענין זריקת האגוזים מוצאי שביעי של פסח

ועל כן אחר שאדם התייגע שבעת ימי הפסח להיזהר ממשוה חמץ, ויש לו את הבטחת האר"י הק' שיהיה נזהר ממשוה יצר הרע בכל השנה, יחשוב בליבו שיפסיד את האגוזים שייפכו לזכיות, על כן נותנים לו מיני מתיקה, שיידיע ויבין כי אדרבה אם בחוקתי תלכו, אז ונתתי גשמיכם בעתו, ושמירת המצוה הם היסוד אשר בזכותו יקבל כל ההשפעות.

במוצאי שביעי של פסח מה הטעם יש בו. ונראה דהנה האגוז בימי חז"ל היה אצלם המיני מתיקה כמבואר בגמרא (פסחים דף קח: - ט). מחלקין להן קליות ואגוזין בערב פסח כדי שלא ישנו וישאלו (אך עיין בשו"ע ס"ו תעב ס"ז), וכן ידוע ממשל הרמב"ם (בהקדמתו לפרק יא דסנהדרין) לנער הלומד שלא לשמה, למען האגוז או התאנה שהמלמד מעניק אם ילמד,

נהגו לזרוק אגוזים במוצאי שמחת תורה ובמוצאי שביעי של פסח, והנה במוצאי שמחת תורה ביארו בספה"ק הענין בזה, על פי מה שכתב הרמ"א (סי' תקפג ס"ב) יש מדקדקים שלא לאכול אגוזים, שאגוז בגימטריא חטא, וכיון שבחג הסוכות עשו בני ישראל תשובה מאהבה, נעשו העוונות לזכיות, ולכן זורקים את האגוז שנרמזו העוונות, לפי שעתה הם זכיות, אך

שביעי של פסח

שום תאוה למאכל, שגם צדה לא עשו להם, ומעט הבצק שהיה בידם לא רצו לאפות, שלא נתרעבו לאכלו, רק נשאום על שכמם שמא יצטרכו נשים וקטנים וכו', והראיה ע"ז שהרי הספיק להם ששים ואחת סעודות (שמו"ד פכ"ה ד) ובוודאי הבצק היה דבר מועט, שלא הניחום על חמורים וסוסים, רק נשאום על שכמם, ואין בכח האדם לישא אפילו חצי מחצה של ס"א סעודות על שכמו, ובעת ההיא היו במדריגה גבוה מאוד, ואם לא ירדו ממדריגתן לא נצטרכו כלל אל המן, עכ"ל, הרי לנו מגודל האמונה שאפשר להשיג בחג הפסח מענין מזונותיו של אדם.

צריך שיהא זעקה אמיתית

אך לפני השירה יש לנו לזכור שצריך להיות במצב כמו שהיה אצל בני ישראל על הים שהגיעו למצב שיצא מלבם צעקה על מצבם כמו שמעיד הכתוב ואומר **ויצעקו בני ישראל אל ד'**, וכן אמר הכתוב (נחמיה ה) **ואת זעקתם שמעת על ים סוף**, שמה שהיה נשמע למעלה היה בחינת הזעקה שהיה להם. ולכן נבנהגנו לזעוק את השירה, אך צריכה להיות זעקה מתוך הלב דייקא, וכדאיתא בזה"ק (פרשת בשלח דף מז.) **ופרעה הקריב, רבי יוסי אמר הא אתמר דקריב לון לתשובה**, היינו דתיבת 'הקריב' לא קאי על פרעה עצמו שהתקרב אל המלחמה, אלא 'הקריב' את לבם של בני ישראל לתשובה, ובפשטות הביאור בזה היינו שבמה שראו אותו רודף אחריהם וייראו לסכנת חייהם נשבר לבם ונתקרבו אל הקב"ה בתשובה, וכמו שאמרו במדרש (שמו"ד פכ"ה ה) **א"ר ברכיה יפה היתה הקרבת פרעה לישראל מק' צומות ותפלות, למה שכיון שרדפו אחריהם וראו אותן נתייראו מאד ותלו עיניהם למרום ועשו תשובה והתפללו, ע"כ, ושם הבינו בני ישראל את המצב לכן זעקו, ויש לכל אחד להתבונן על מצבו ולזעוק אל הקב"ה.**

ונסיים בעובדא שהיה אצל הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז **זיע"א** (עיי' בספר כנסת מרדכי ט"ו בשבט, שהובא על הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זיע"א, ועיי' עוד בספר מפי ספרים וסופרים פרשת בשלח הערה 10, ששמעו מפי הרה"ק הבית ישראל מגור סיפור זה על הרה"ק מצאנז) שפעם אחת נעמדה אשה מרת נפש ובכתה ותינתה על צרותיה וגורלה הקשה, והשיב לה שתתחזק באמונה ובטחון ואז תגיע הישועה, השיבה האשה אמנם אשה פשוטה אנכי אך בסידור שלי כתוב קודם **ויושע ד'** - ורק אחר כך **ויאמינו בה'**, ענה לה הרה"ק מצאנז שצדקה בדבריה, ושיבא אחר כך את תשובתה, ובכן אף אנו יהי רצון שנזכה קודם ובמהירות ליושוע ד' שיגיע במהרה ישועה אמיתית לכל אחד ואחד - ובכך נזכה לבחינה של 'ויאמינו בד' ובמשה עבדו בתכלית השלימות כמו שכתב בספה"ק מנחם ציון כי העת מסוגל לנו, ונחיה ונראה בבנין בית המקדש מתוך רחמים וחסדים גדולים במהרה בימינו אמן.

העסק, והוא אחראי על ההכנסות וההוצאות של עסקיו, לכן יש לו כל הזמן מחשבות הסודרות את מנוחת כל בעל עסק, אך אם יבוא אליו איש אחר ויאמר לפניו, שהוא נוטל על שכמו, שכל חודש יבוא לידיו רווחים של סכום נקוב, ואם לא יכנסו על ידי הכנסות העסק, ישלימו ממזונו, בוודאי שיכול בעל העסק להיות רגוע ולהסתובב בשלוות הנפש, כיון שידוע שיגיע לו המזון בכל חודש ממי שהתחייב לפניו. אך הישלוות הנפש של בעל העסק תלוי בדבר אחד 'אם מאמין לאיש שהתחייב לפניו', שאם אינו מאמין לאיש ההוא מה יתן לו ומה יוסיף לו לשון רמיה במה שהבטיחו כסף רב.

כמו כן הוא אצל יהודי עם הקב"ה, שהנה יש לו את הבטחת בורא כל העולמים, כי הבוטח בד' חסד יסובבנו, ואם יתקיים הבטחה זו, בוודאי יהיה לו כל טוב שבעולם, אך אם יהיה לאדם בכל את הישלוות הנפש תלוי אם מאמין להקב"ה או לא, וזה הוא עבודתנו ביום הזה ד' **ילחם לכם ואתם תחרשו** אל תדאגו ותחיו באמונת איתן על הקב"ה שיתן לכם כל טוב.

השייכות של ב' הדברים הקשין כקריעת ים סוף

זהו הוא הביאור במה שאמרו בגמרא (פסחים דף קיח.) **אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכן אמרו בגמרא (סוטה דף ב.) אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגן כקריעת ים סוף, ומדוע דוקא ב' דברים אלו קשין כקריעת ים סוף, ונראה הכונה בזה כי ב' דברים אלה צריכים להרבה שלווה הנפש, כל יום ויום, לפי שהפרנסה של האדם וזיווגו, חזינן בחוש בעולם וזה כי הצלחתם תליא אך ורק ביד הקב"ה, ובכל יום ויום צריך סיעתא דשמיא מחדש להצליח בזה, וכמו שכתב בשו"ע (סי' א ס"ה) לומר פרשת המן בכל יום, וכן אנו מבקשים ותנני 'היום ובכל יום' **לחן ולחסד ולרחמים**, הרי שאנו מבקשים שיהיה לנו נשיאת חן בכל יום מחדש, ולכן ב' דברים אלו נמשלו לקריעת ים סוף, לפי שבדברים הנצרך לברכה בכל יום, אזי הישלוות הנפש שבו תלוי מאוד באמונה, וזהו בענין האמונה, וכיון שבעת קריעת ים סוף זכו לבהירות ביאמונה נמשלו ב' הדברים לענין זה. והנה ב' דברים אלו נמשלו ללחם, פרנסה הוא כפשוטו - לחם לאכול, וכן הוא בענין זיווגו, כמאמר הכתוב (בראשית לט ו) **כי אם הלחם אשר הוא אוכל, ובפירש"י שם**. וזה הוא שנאמר בקריעת ים סוף ד' **ילחם לכם** היינו שיתן לכם את הדברים המשולים ללחם, אמנם ואתם תחרשו ותאמינו בו.**

ויתרה מכך כתב בספה"ק **מנחם ציון** (דרושים לפסח), שבעת שיצאו בני ישראל ממצרים היו בדרגה גבוהה עד שלא חשבו כלל על מאכלם מה יאכלו למחרת, וכתב וז"ל ימי צאתם מארץ מצרים שהיה בתכלית הגדלות ולא היה להם

ראש השנה למסירות נפש

יום שביעי של פסח גדול הוא מאוד ומי ישערנו; עד שאמר הרה"ק בעל הצמח צדק מלובאוויטש (שביעי של פסח, שנת תר"ג) בזה הלשון: **שביעי של פסח הוא ראש השנה למסירות נפש**, ביום זה צריך ויכול כל אחד לקבל על עצמו את התקיפות של מסירות נפש, עול תורה ומצוות ועבודת הבורא ב"ה במסירות נפש לכל השנה, עכ"ל, והיינו מכוחו של נחשון בן עמינדב שקפץ אל תוך הים.

י"ל שביעי של פסח מסוגל לאמונה

עוד בחינה מצינו בתורה שבני ישראל זכו ביום שביעי של פסח על שפת הים, במצב שד' ילחם לכם ואתם תחרשו, והבינו וידעו שאין בכוחם לעשות מאומה, כיון שכן הגיעו לאמונה שלמה ביום זה, וכדאיתא על דרך זה בספה"ק **מנחם ציון** (לפסח) שביום שביעי של פסח מסוגל לאמונה, וז"ל האמונה השלימה, שמעתי מגדול אחד מתלמידי מורי זצ"ל, שאמר בשם רבו, שהעת המסוגלת לזה היא בליל שביעי של פסח, ויתחזק עצמו לקשר דעתו ומחשבתו בצדיקים הקדושים, לזה היא תועלת גדול, וסגולה אמיתית שביום זה נאמר (שמות יד לא) **ויאמינו בד' ובמשה שמונת בדי' נשלמה על ידי התקשרותם במשה, עכ"ל**.

עובדא בענין מקוה ערב שביעי של פסח

לא זו בלבד אלא הכח האמונה כבר מתחיל במקוה ערב שביעי של פסח, ועובדא בענין זה היה אשר פעם אחת בחול המועד פסח, בליל ערב שביעי של פסח, הלך אאמו"ר שליט"א לבקר את הרה"ק רבי משה אריה פריינד זצוק"ל, ותחת אחד השיחים אמר לו כי זקה"ק הרה"ק רבי אורי מסאמבור זיע"א אמר שבעת המקוה בערב שביעי של פסח, אפשר לשאוב אמונה על כל השנה, למחרת בשעה שבע, שמעו נקישות בדלת הבית, וכאשר הלכו לפתוח, ראו את הגבאי של רבי משה אריה בפתח, ואמר כי הרבי עדיין לא הלך למקוה, וכבר ממתין על תשובה משעה שש, אלא שאמר שימתינו עד שבע (כי אין זה מן הנכון לדפוק בשעה מוקדמת כל כך), ושאל שאל על איזה טבילה במקוה היה כוונת הרה"ק רבי אורי מסאמבור, האם של ערב שביעי של פסח בבוקר, או על ערב שביעי של פסח אחר"צ, וענה לו אאמו"ר שליט"א שלא שמע, אמנם נראה כי הכונה היה על המקוה סמוך לשביעי של פסח. ואנו יש לנו למילף מזה כי אם אלו פני הדברים במקוה של ערב שביעי של פסח, כל שכן בעת אמירת השירה עצמו בליל שביעי של פסח, שאפשר לזכות לכל המעלות.

יסוד האמונה

אך בראשית יש לנו להתבונן יסוד האמונה מהו; ונראה להמשילו למשל למה הדבר דומה, לאחד שפתח עסק, ובכל עת טרוד בדעתו אם יצליח עסקיו, ומחשב צעדי, איך יוכל לשפר את העסק, באיזה אופן יעלה את ההכנסות, מה הדרך בו יוכל גם לחסוך ממון שיהיה לו לשנים הבאות, וכן הלאה; אמנם כל זה הוא כאשר האדם עצמו מנהל את

לקבלת העלון באימייל: KOLHACHUTZER@GMAIL.COM

להארות והערות: נא להשאיר הודעה במספר המערכת:

079-520-5294